

TNC-Aktuellt

NR 4 1989 · ÅRGÅNG 29, INFORMATION FRÅN TEKNISKA NOMENKLATURCENTRALEN · ISSN 039-8438

Från vänster: Margareta Westman, Solfrid Söderlind, Anna Pyk och Harriet Nordbäck-Linder. Bilden är tagen på Språkvårdsgruppens konferens. Läs mer om konferensen på sidan 3.

Innehåll:

Språkvårdsgruppens konferens	s 3
ISO/TC 37s framtida organisation	s 5
Ingen ISO-termbank	s 5
Wiener-Bronser	s 6
Hur blev den termen till?	s 7
Notiser	s 8
Hur man skriver om pengar	s 9
Typsnitt och font	s 10
Termfrågor i urval	s 11
Termregister 1989	s 12

TNC-Aktuellt

Nyhetsblad för TNCs medlemmar.

TNC är en ideell förening och har till uppgift att verka för att en lämplig teknisk terminologi skapas och används inom offentlig förvaltning, näringsliv, utbildningsväsen och massmedier.

Redaktion:

Berit Björk
Åsa Holmér

Prenumeration:

Elisabeth Lindström

Postadress:

Västra vägen 9 C, 171 46 Solna
Telefon: 08-735 85 25
Telefax: 08-27 32 86
Postgiro: 55 60 12-3
Bankgiro: 711-1925

TNC-Aktuellt utkommer med 4 nummer per år och kostar 100 kr för en helårsprenumeration.

Eftertryck tillåts om källan anges.

gotab 90497, Stockholm 1990

Språkvårdsgruppens konferens

"Översättning av sakprosa till svenska" var temat för en språkvårdskonferens som hölls den 1 november i regeringskansliet Rosenbad. Arrangör var Språkvårdsgruppen, som består av representanter för Svenska språknämnden, Svenska Akademien, Tekniska nomenklaturcentralen, SIS – Standardiseringskommissionen i Sverige samt Samspråk (samarbetsorganet för språkvårdare inom offentlig förvaltning).

Att översätta sakprosa skiljer sig i många avseenden från skönlitterär översättning och syftet med konferensen var att belysa problemen samt diskutera förslag till förbättringar.

Årets ämne intresserade många och drygt 120 personer kom till konferensen som inleddes med panelföreläsningar vilka följdes av diskussion mellan panel och publik. Nedanstående minnesanteckningar visar en del av vad föredragen handlade om. De kommer att publiceras i sin helhet i Språknämndens tidskrift "Språkvård".

Översättning av sakprosa

Auktoriserade translatoren *Solfrid Söderlind* ansåg att de flesta svårigheterna vid översättning beror på bristande kunskap. Det gäller inte bara språkliga brister hos översättaren. Även författaren kan vara okunnig om t ex facktermer inom ett område. Terminologin är kanske lokalbetonad. Man kan inte klandra författaren för det. Många texter är helt enkelt inte skrivna för att översättas. I översättningsarbetet prövas emellertid textens klarhet och begriplighet på ett utmärkt vis.

Ett annat bekymmer är de föreställningar om översättningsarbete som en del beställare har. Missförstånd av den här arten kan lätt klaras av vid samtal mellan beställare och översättare.

Mer allvarlig är den inställning som svenska myndigheter verkar ha till översättare och deras arbete, ansåg *Solfrid Söderlind*. På myndighetshåll borde man veta att "tredje man" kan hamna i svårigheter. Det handlar om rättstrygghet.

Vad kan man då göra för att minska problemen?

Ett sätt kan vara kortkurser för översättare. Institutionen för nordiska språk vid Stockholms universitet är intresserad av att anordna sådana kurser. Bristen på resurser har dock hindrat verksamheten att komma igång.

B Söderlunds utmärkta häfte "Att översätta", som skrevs för 25 år sedan, borde revideras.

På Tolk- och översättarinstitutet har man talat om att utarbeta en handbok i översättning. Den skulle inte endast fungera som en handbok för elever. Den kunde också riktas till translatörer, skönlitterära översättare och till beställare av översättningar. Det här projektet borde stödjas av Språkvårdsgruppen och av alla här närvarande vid konferensen, avslutade *Solfrid Söderlind*.

Fackspråkliga inslag i skönlitteratur

Anna Pyk är ordförande i Författarförbundets översättarsektion. Hennes anförande handlade om hur man som översättare av skönlitteratur måste tränga in i många ämnesområden och skaffa sig kunskap om facktermer.

Folk tänker inte på att det i såväl verk av högre litterär klass som i den mest banala underhållningslitteratur förekommer fackspråksinslag.

En författare kan sätta in sina huvudpersoner i vilka miljöer som helst. En översättare måste då skaffa sig kunskap eller insikt om dessa specialområden som kan vara så skiftande som t ex mode, polisväsende, amerikanskt 50-tal, boxning, judiskt familjeliv, translitterering av kinesiska namn m m. Listan kan göras oändlig. När det gäller skönlitteratur finns det dock en viss frihet att associera i stället för att översätta exakt. Det viktigaste är att översättaren förstår grundtexten helt och fullt för att kunna hitta rätt association.

Anna Pyk läste ur en text som handlade om stockholmsliv på 80-talet med många lokala och typiskt svenska företeelser. Hon räknade ut att det skulle behövas 59 fotnoter på en A4-sida för att få texten begriplig om man skulle översätta den till ett annat språk.

Hur bär man sig då åt för att hitta de rätta termerna och faktauppgifterna?

Man går till lexikon och uppslagsböcker av olika årgångar. Det är besvärligt med moderniserade lexikon för en översättare av skönlitteratur, ansåg *Anna Pyk*. Många böcker handlar ju om gamla tider. Man måste veta vad folk sa "då".

I det här sammanhanget har *Anna Pyk* haft stor nytta av "Svensk uppslagsbok" från 1936 liksom av bildlexikon över verktyg och tekniska detaljer, bank- och börslexikon m fl.

Hon tar gärna kontakt med personer som har fackkunskaper. De är angelägna om att det skall bli riktigt och tar sig ofta god tid. Översättarna hjälper också varandra t ex genom att ge tips om någon som har specialkunskaper inom ett visst område. Behöver man hjälp med tekniska termer ringer man till TNC.

Traktatöversättningar

UD anställde 1973 några traktatöversättare varav *Harriet Nordbäck-Linder* var en.

Översättning av traktat är ofta ett grupparbete. Typiskt för traktatöversättningar är de långa meningarna som kan gå över en halv sida men som man inte vågar dela upp av oro för att vissa nyanser då skulle försvinna. De olika språkversionerna måste stämma överens.

Många gånger skapas traktaten på engelska av någon som inte har engelska som modersmål. Och som i alla sammanhang gäller att "det dunkelt sagda är det dunkelt tänkta och måste då bli det dunkelt översatta".

Sverige kommer snart att översvämmas av EG-termer och en viss anpassning måste ske till den terminologi som redan är etablerad inom EG. "Implementera" är sådant vi får acceptera i framtiden liksom "människorätt" i stället för "männsliga rättigheter", trodde *Harriet Nordbäck-Linder*.

Till sin hjälp vid traktatöversättning kan hon söka råd hos Statsrådsberedningens språkexperter. Goda råd får hon också av Svenska språknämnden och i deras "Nyord i svenskan" har hon hittat många bra termer och hon använder sig flitigt av "SAOL" och "Svensk ordbok". Med TNC har hon haft en stimulerande kontakt i många år.

EGs termbank EUODICAUTOM, med sina 450 000 översättningar, anser Harriet Nordbäck-Linder vara ett ovärderligt hjälpmedel. Sin egen samling av juridiska termer har hon överlämnat till termbanken.

Drömmen om en egen termbank inom regeringskansliet håller nu på att förverkligas efter tio år. I och med den blir det möjligt att "spika" en term vid varje tillfälle.

Harriet Nordbäck-Linder tror inte på maskinöversättning men hon tror på datorstöd som hjälp vid översättning.

Översättning av lagtext till svenska i Finland

Sten Palmgren från Justitieministeriet i Helsingfors var näste föredragshållare. Han beskrev hur den officiella tvåspråkigheten påverkar utformningen av lagar och förordningar i Finland.

Enligt grundlagen är finska och svenska landets nationalspråk. Officiell tvåspråkighet innebär att lagar och förordningar skall utges på båda språken och en ny lag som trädde i kraft vid årsskiftet säger att de också skall publiceras samtidigt.

Inom statsförvaltningen är det interna ämbetspråket finska. Beredningen i fråga om lagstiftning sker därför på finska, utom i nordiska sammanhang, då svenska språket gäller.

Också regeringspropositioner till riksdagen skall översättas till svenska och detta skall ske senast före den slutliga behandlingen i regeringen. I riksdagen ligger sedan den finska texten till grund för behandlingen. De svenska texterna är i viss mån översättningar, dvs de finska texterna kommer till utan större hänsyn till den svenska utformningen. Lagförslagen granskas sedan hos Justitieministeriet. Den svenska texten jämförs med den finska och i samband med den jämförelsen händer det att man upptäcker oklarheter i den finska grundtexten som man då rättar till. Ibland ändrar man även i den finska texten för att en sak skall kunna uttryckas bättre på svenska.

När väl de svenska författnings- eller lagtexterna antagits skall de inte uppfattas som översättningar. De gäller lika, eller som juristerna säger "de äger lika vitsord".

Enskilda termer

När man översätter t ex lagtexter från finska till svenska går det lättare än från andra språk eftersom många svenska termer redan är fastslagna i lagstiftningen. De finska lagböckerna finns lagrade i termbanken "Finlex". Man kan alltså söka den finska termen med dator och sedan slå upp motsvarande svensk term i den svenska lagboken eller i författningssamlingen.

Problemen på ordnivån gäller främst de nya termerna. I Finland försöker man eftersträva termlikhet med Sverige. Det är inte alltid möjligt. Sten Palmgren gav ett exempel som rörde området "förmyndarskap". I Sverige kan ett "förmyndarskap" handhas av tre personer; "förmyndare", "god man" och "förvaltare". I Finland däremot täcker en person alla tre uppgifterna. En ordagrann översättning av det finska uttrycket ger ordet "intressebevakare" på svenska.

Lagar är till för att påverka människors beteenden. Texten skall föra fram ett budskap om vad som är tillåtet eller otillåtet. Formell likhet mellan texterna kan inte vara ett mål att sträva efter. En slavisk översättning är

ofta språkligt svag och man uppnår då inte vad man avsåg, nämligen likhet i sak.

Det svenska lagspråket i Finland präglas av tre kulturer: den finska, den rikssvenska och den egna finlandssvenska. Tsarryskan har också påverkat de gamla lagtexterna. På senare tid har det svenska lagspråket i Finland förändrats en hel del. Det följer i mycket den rikssvenska kulturen.

I samband med lagändringar moderniserar vi det svenska språket, kanske mer än ni gör i Sverige, trodde Sten Palmgren. Det börjar uppstå en klyfta till den finska kulturen, men vi hoppas och tror att det svenska moderniserade lagspråket i Finland kan bidra till att utveckla och modernisera förlegade språkvanor och gammaldags förvaltningsrutiner också på finska.

Översättning inom export- och importföretag

Gadelius Handelsbolag bildades 1890 i Göteborg. Lennart Ulvönäs arbetar inom företaget med import och utveckling av nya produkter inom området telekommunikation.

En viktig del av produkten är själva dokumentet om produkten, menade han.

När det gäller tekniska texter försöker man på Gadelius behålla originaltexten som oftast är på engelska. Manualer däremot skall vara på svenska och de skall vara begripliga!

Kortare texter som t ex produktblad producerar man själv inom företaget. Reklamtexter lägger man ut till reklambyråer men längre och mer avancerade texter överlåter man till professionella översättare.

Gadelius samarbetar med en översättningsbyrå och har med åren blivit kunniga köpare av översättningar. Det är i det här sammanhanget ytterst viktigt att informera översättaren om produkten och dess användning så att han har det helt klart för sig innan han börjar översätta. Det är ovärderligt, ansåg Lennart Ulvönäs, att få en översättare som är intresserad av produkten och av budskapet i texten.

Inom Gadelius kontrollerar och analyserar man texten noggrant innan den går ut till kunderna: den testas inom företaget av ett antal väl insatta personer och också hos en begränsad krets av personer ute på fältet.

Fack- och handböcker

Ulf Johansson som är förlagschef på Svenska Turistföreningen har 20 år dessförinnan arbetat på "Det Bästa" ("Reader's Digest") med publicering av större fack- och handböcker.

Många praktiska handböcker ges ut i flera länder men har samma bildmaterial och samma utformning. Det blir billigare att samproducera dessa böcker. Vid en översättning är det nödvändigt att anpassa texten till lokala förhållanden. Det är inte så enkelt när man är bunden till utformning och bildmaterial. Här finns exempel på många slarviga arbeten. Han nämnde en engelsk bok om rosor med många vackra bilder. Det var bara det att en anpassning till svenska förhållanden helt saknades. Svenska traditionella rossorter fanns inte med. I stället hade man tagit med rosor som inte finns att köpa i Sverige och som inte klarar vårt klimat.

Ett stort problem är böcker som handlar om så specia-

liserade ämnen att det inte går att hitta en facköversättare. En bok beskrev hur man skulle binda korgar och göra Tiffany-lampor. I det fallet fick översättaren själv lära sig hur man gjorde med hjälp av hantverkare. Översättaren fick också se till att materialet för tillverkningen fanns tillgängligt på marknaden!

Inom områden som el, vvs, husbyggnad m fl får innehållet helt göras om. Förhållandena är olika och vissa saker, som t ex arbeten med el, får man helt enkelt inte utföra i Sverige medan det går bra i många andra länder.

Ulf Johansson delade in översättningarna i fyra nivåer:

- raka översättningar: går att översätta direkt
- lokalisering: mindre anpassning av texten genom fotnoter, faktarutor etc
- adaptering: anpassning av texten till lokala förhållanden
- nyproduktion: förlagan utnyttjas idémässigt

Hur samordnar man då översättarnas insatser i ett större projekt?

Om ingen på redaktionen kan språket får man anlita en översättare som gör en sammanfattning av varje kapitel. Först därefter kan man bestämma om texten överhuvudtaget går att använda.

Underlagsmaterial från olika länder varierar mycket. En fransk text kan vara pratig och innehålla många fler adjektiv än t ex en tysk text. Att anpassa texterna så att de får en enhetlig form är redaktionens uppgift.

Terminologi är viktigare ju mer specialiserad en bok är. Börja med att skapa en ordlista! avslutade Ulf Johansson sin föreläsning.

Berit Björk

ISO/TC 37s framtida organisation

Technical Committee 37 inom ISO har till uppgift att utarbeta regler för hur terminologi skall utarbetas och presenteras i standardiseringssammanhang. Det sammanhållande ansvaret har TC 37-sekretariatet med placering vid det österrikiska standardiseringsorganet ÖN. Själva arbetet sker inom tre underkommittéer (SC) som i sin tur har ett antal arbetsgrupper för de olika projekten. Detta skiljer sig inte från hur tekniska kommittéer inom ISO i allmänhet är uppbyggda.

Däremot har TC 37-sekretariatet sedan två år tillbaka en samrådsgrupp till sin hjälp för att i god tid kunna föreslå modifieringar i den ursprungliga uppbyggnaden av TC 37, om sådana bedöms önskvärda. Bland annat kan ju de förslag till nya projekt som kommer in för omröstning indikera att det behövs en ny underkommitté. Även befintliga kommittéer kan behöva få en ändrad inriktning, om fördelningen av pågående projekt med tiden gjort att den angivna inriktningen inte mer motsvarar de faktiska arbetsuppgifterna.

Årets möte i denna grupp, som oegentligt benämns "working group" (WG6), ägde rum i Wien i anslutning

till andra ISO/TC 37-möten i mitten av november. Samrådsgruppen skissade tre alternativa TC 37-strukturer inför nästa plenarmöte som förväntas äga rum 1991. Varje struktur beskrivs indirekt av de projekt som placerades under respektive SC-sekretariat. Förslag kommer nu att skickas ut på remiss till de tre SC-sekretariaten som för närvarande innehas av Sovjet, Canada och Västtyskland.

Närvarande nordiska representanter i samrådsgruppen var Pia Kuusela-Opas från TSK och Kjell Westberg från TNC.

Ingen ISO-termbank

I samband med ISO/TC 37-plenarmötet i mars 1989 beslöt det att TC 37-sekretariatet skulle vända sig till lämpligt ISO-organ för att undersöka möjligheterna att upprätta en central ISO-termbank. En sådan termbank skulle vara en förutsättning för en bättre samordning och ett effektivt utnyttjande av terminologier som har utarbetats av olika tekniska kommittéer. Den skulle vara en internationell motsvarighet till exempelvis SIS och Af-nors termbanker som har funnits allmänt tillgängliga i nästan tio år.

Beskedet från ISOs Technical Board är tyvärr, att man inte kommer att vidta någon åtgärd med anledning av begäran. Man anser att den datorlagring av terminologimaterialet som idag används för framställningen av standarder är tillräcklig.

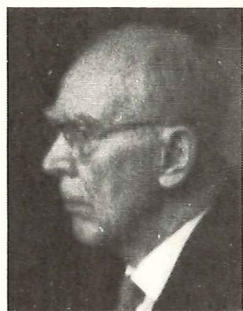
Inte heller kommer man att tillsätta någon TAG (Technical Advisory Group), som också efterlystes vid plenarmötet. Denna grupp skulle ha studerat vilka åtgärder som krävs för att åstadkomma en så samordnad terminologi som möjligt inom standardiseringen.

Därmed kommer det inte heller i fortsättningen att ges någon rimlig möjlighet för någon att ha överblick över de terminologier som har utarbetats inom olika kommittéer. Varje kommitté har ett samordningsansvar när det gäller terminologin, men utan ett bra hjälpmedel, som t ex en termbank, är det svårt att konsekvent genomföra en samordning.

Troligen tror man inom ISO att det räcker att ha en kommitté, TC 37, som ger anvisningar hur termval skall göras, definitioner skrivas etc, för att resultatet skall bli terminologiskt bra. Tyvärr tyder de ISO-standarder som TNC kommer i kontakt med ofta på motsatsen – ett faktum som i sin tur försvårar möjligheterna för svenska arbetsgrupper att åstadkomma redig svensk terminologi baserad på dessa ISO-standarder.

Utvecklingen idag pekar mot att fler och fler svenska standarder kommer att vara baserade på eller ikraftsättningar av internationell eller europeisk standard. I så fall riskerar vi att även ett tekniskt begrepp som idag har en självklar term och en bra, entydig definition på svenska, i framtiden blir oklar genom att dåliga internationella definitioner i svensk översättning får företräde via standarder. I värsta fall kanske man på grund av en missvisande definition inte vågar använda den etablerade svenska termen utan väljer den engelska termen för säkerhets skull. Då uppstår begreppsoreda, vilket möjligen skulle göra TNCs tjänster mer nödvändiga, men knappast är den utveckling som vi önskar oss för terminologistandardiseringen i Sverige.

Wiener-Bronser

Vi har fått ett brev från *Georg Nilson*, en trogen TNC-vän, som vi tycker TNC-Aktuellts läsare skall få del av. Georg Nilson har under hela sitt yrkesverksamma liv arbetat inom pappershandlarbranschen. I samband med sin pensionering 1959 fick han i uppdrag av dåvarande ordförande i Svenska Pappershandlareföreningen att ta hand om föreningens riktpislista, vilken han haft mycket att göra med sedan 20-talet. Han åtog sig uppdraget under förutsättning att han fick ansa dåtidens branschterminologi, vari fanns exempel på att samma sak kunde ha ett 25-tal beteckningar. Hans stora intresse för terminologi hjälpte honom i arbetet med riktpislistan som han skötte till 1966.

En kort presentation

Med ordet *Wiener-Bronser* avses huvudsakligen naturalistiskt handmålade eller patinerade prydnadsfigurer vilka återbildar såväl människor som djur och sagofigurer. De är gjutna i Wien efter original av goda konstnärer. De har veterligen funnits i handeln i Sverige vid 1800-talets slut och ett stycke in på 1900-talet. De var representerade på 1873 års världsutställning och tillverkas än i denna dag i Wien. Man har haft turen att originalgjutformarna blivit bevarade oskadda efter de två världskrigen. Wiener-Bronser är på sina håll efterfrågade samlarobjekt.

Storleken på figurerna varierar betydligt. Själv har jag varit ägare till en elefant vars mankhöjd var sjutton millimeter. Den fick jag något av åren 1912 eller 1913 som gåva i den tongivande engros- och detaljstfirma där jag började mitt yrkesliv och kom att bli trogen fram till pensioneringen. På 1950-talet köpte jag av dåvarande direktören en älgstjur vars mankhöjd är 170 mm och totala höjd 245 mm. Denna älgfigur pryder fortfarande mitt hem. Därmed vill jag ha sagt att jag länge känt till vad det handlar om.

När jag för en tid sedan blev nyfiken på mera vetande om Wiener-Bronser vände jag mig förgäves till såväl konstgjutare som till konstfacksolor samt in- och utländska muséer. Wiener-Bronser stod inte heller att finna i de tyskspråkiga encyklopedier och ordlistor jag haft möjlighet att rådfråga.

I början av 1980-talet satte jag igång en forskning som blev tidskrävande men slutligen gav resultat. Det material jag samlat rörande Wiener-Bronser har jag ansett väl värt att bevara och har därför överlämnat det till Jernkontorets bibliotek där den som vill forska djupare i ämnet i framtiden har tillgång härtill.

Sven Rinman har i "Bergwerks Lexicon" snuddat vid begreppet:

"Wienerisk metall kallas hos konstnärer en hvit metallcomposition, som i synnerhet skall vara brukelig uti Wien, bestående merendels av Messing 2 delar, Tackjärn 1 och Tenn 10 delar, sammansmälte uti en väl täckt digel, med tillsats af 3 delar sal arsenicale, eller arsenicum fixum, och med en fluss av vitrum fusibile. Den är synnerligen tjenlig til åtskillige arbeten, som icke nyttjas till matlagning. Blandningen kan ock varieras efter behag, til exempel: med mera messing blifver den hårdare. Kolstybbes infallande bör under smältningen undvikas."

Av intresse här är speciellt den legeringssammansättning som antydes i slutet av citatet. Wiener-Bronsens sammansättning är emellertid en fabriks hemlighet och legeringen anpassas alltefter olika objekt.

Att man just i Wien ägnat sig åt konstgjutning lär bero på att där finns sand som fyller de höga krav som ställs vid denna konstgren. Sandens betydelse har också poängterats av konstgjutaren Jean Minne i Herman Bergman Konstgjuteri AB. Sven Rinman har i Bergwerks Lexicon ävenledes intressanta synpunkter härpå.

Morisk skrivare.

Bilden är hämtad ur Birgit Gejvall, "Hundra år i skrivarens tjänst", Stockholm 1957, en minnesskrift utgiven med anledning av firma Frans Svanströms & C:o Pappershandelsaktiebolag i Stockholm hundraårsjubileum. Sannolikt var det denna firma som stod för importen av Wiener-Bronser till Sverige.

Hur blev den termen till?

Liksom i förra numret av TNC-Aktuellt plockar vi ur det studiematerial som skrevs för lärare i allmän språkkunskap och naturkunskap och som vi tycker har intresse än i dag. Materialet sammanställdes 1971 och den som stod för urvalet och kommentarerna var TNCs tidigare föreståndare Einar Selander. Endast vissa aktuella hänvisningar har tillförts.

adaption – adaptation

Adaption är en haplogologisk kortform av det korrekta *adaptation*. Haplogologi uppstår när man endast uttalar det ena (den ena) av två identiska – eller snarlika – ljud, stavelser eller hela ord som följer efter varandra. Motsvarande fenomen finns i engelskan: *adaption* – *adaptation*, *adaptive* – *adaptative*. Andra exempel är *alkali(ni)tet*, *neurose(do)dyn*, *tragi(ko)komisk* (TNC 64 Om tekniskens språk).

katalysator – inhibitor – initiator – accelerator – aktivator

Katalysator är ett ämne som ökar hastigheten hos en kemisk reaktion (och som efter reaktionens slut återfinns i oförändrat skick). Tidigare skilde man mellan "positiv katalysator" och "negativ katalysator" (*antikatalysator*), men numera använder man termen *inhibitor* /-hib' -/ om ämne som hindrar en kemisk reaktion. Ett ämne som sätter igång, initierar, en kemisk reaktion är en *initiator*, vars verkan kan förstärkas av en *accelerator* ('ämne som påskyndar kemisk reaktion' /TNC 84 Plast- och gummiteknisk ordlista). En accelerators specifika verkan kan förstärkas genom tillsats av en *aktivator*.

paraffin

Paraffin fick sitt namn år 1830 av ämnets upptäckare, den tyske kemisten L Reichenbach. Ämnets låga affinitet ('kemiska frändskap') motiverade namnet (latinets *parum*: liten, ringa och *affinis*: frändskap) som finns i många språk: **E** paraffin wax, **F** cire paraffine, paraffine, **D** Paraffinwachs, **Paraffin**, **Da** paraffin, **No** paraffinvoks, **Fi** parafiini

petrokemi

Den starka utvecklingen inom den del av processindustrin som utvinnet produkter ur petroleum skapade behov av ett samlingsnamn. I USA tillgreps ordet *petrochemistry*, ursprungligen och egentligen *bergkemi*; jämför *petrografi*, *petrologi* ('bergartslära').

Det språkligt korrekta förledet *petrol-* har inte kunnat hävda sig, och sedan 1959 har *petrokemi* varit den svenska term motsvarigheten.

rationell – trivial

Natriumkarbonat (Na_2CO_3) har sin *triviala* motsvarighet i ordet *soda*. *Trivial*, vardaglig betyder egentligen 'från gatan' (från en trevägskorsning). Ordet används alltså om de mer vardagliga formerna av olika kemiska namn. Motsatsen till *trivial* är i kemiska sammanhang *rationell*.

Keminomenklaturens system går stegvis mot allt rationellare former. För den oorganiska nomenklaturen fastställdes nya regler år 1969 (i svensk bearbetning: TNC 56) och de antogs 1978 av Svenska Kemistsamfundets nomenklaturutskott, där TNC är representerat. International Union of Pure and Applied Chemistry, IUPAC, har därefter ytterligare skärpt reglerna så att allt fler trivialnamn utmönstras eller undviks.

ultrastruktur – infrastruktur

Medan *ultrastruktur* (latinets *ultra*: utöver, mer än, på andra sidan, utanför, över) fått sin användning i molekylärbiologin, har *infrastruktur* (latinets *infra*: nedanför, innanför, under-) fått betydelsen av bakomliggande struktur (till skillnad från ytstruktur) i ekonomiska och militära sammanhang. Ett lands infrastruktur är dess ekonomiska basystem, innefattande kommunikationer, hamnar och tung industri.

vaselin

Ordet *Vaseline* konstruerades i USA år 1877 av R Cheesborough ur beståndsdelarna *vas-* (tyskans *Wasser*: vatten), *el-* (grekiskans *elaion*: olivolja) och det engelska suffixet *-ine*. Det är ett i USA inregistrerat varumärke. Som generisk benämning för produkten används i Sverige emellertid numera *vaselin*.

Notiser

Nyanställd

Lena Nordlund

Den 1 november började Lena Nordlund som handläggare på TNC. Lena är civilingenjör inriktad på kemi, och hon arbetade som processutvecklare på läkemedelsföretaget Kabi innan hon kom till TNC.

– Rubriken "språktresserad tekniker" tyckte jag passade in på mig. Jag blev glad att det fanns någonstans där jag kunde få kombinera min naturvetenskapliga utbildning med mitt intresse för språk.

Favoritord? – Vegetera, att man lyckas få det att låta så viktigt, att inte göra någonting. I vanliga fall brukar jag tycka illa om ord, som försöker maskera verkligheten, men vegetera är fint. Jag tycker illa om när man pratar som ett formulär och bli säger "svar: ja".

På fritiden går Lena ofta på bio, teater och musikställen. Hon försöker också lära sig spela saxofon och att få tid att vegetera ibland.

WTI on-line hos Dialog

World Translations Index (WTI) är en bibliografisk databas för dem som söker efter översättningar av artiklar och litteratur från t ex japanska eller ryska eller något "smalt" språk till ett västerländskt språk inom ämnesområdena teknik och naturvetenskap. Cirka 70 % av innehållet är översättningar till engelska. Vid årsskiftet räknar man med att den kommer att innehålla ca 300 000 poster. Under en längre tid har WTI funnits tillgänglig hos ESA-IRS (file 33), men fr o m hösten 1989 finns den även tillgänglig hos DIALOG (file 135).

TermNet fyller ett år!

The International Network for Terminology, eller kortare TermNet, har hållit sitt andra årsmöte i Wien. Den relativt ringa skara medlemmar (12 stycken) som deltog i mötet var mycket nöjda med det arbete som under årets lopp presterats i föreningens namn. Det mesta av arbetet är av naturliga skäl en fortsättning av de uppgifter som tidigare handlagts av Infoterm som är det österrikiska terminologiorganet. För en tillfällig observatör är det dock fortfarande svårt att alltid se skillnaden mellan de två organisationerna, eftersom de delar lokaler, har samma chef och även i övrigt har mycket gemensamt.

En allmän beskrivning av TermNets bakgrund, syften och organisation har tidigare lämnats i TNC-Aktuellt 1989:1. Hittills finns det bara en nordisk medlem bland de 24 som hittills godkänts, nämligen Handelshøjskole Syd i Varde, Danmark.

Nordisk forskarkurs 3–13 september 1990

För fjärde gången kommer Nordterm att stå bakom genomförandet av en Nordisk Forskarkurs. De tidigare har hållits 1978 och 1985 i Skodsborg i Danmark och därmed mellan 1982 i Vasa i Finland.

Temat denna gång för kursen är Terminologiläran och dess tillämpning inom

- kunskapsbaserade system och frågebesvarande system
- maskinöversättning och datorstödd översättning
- informationsökning

Den första delen av kursen skall behandla grunderna i den moderna terminologiläran (begrepp, begreppsrelationer och begreppssystem, definitionen och termen, harmonisering) medan den andra delen skall ta fasta på terminologikunskap som ett verktyg i hanteringen av datorlagrad information. Meningen är att expertsystem och maskinöversättningssystem skall demonstreras och att deltagarna själva skall få göra vissa tillämpningsövningar.

Kursupplägningen bygger på tanken att teori och praktik skall mötas, vilket skall speglas också i deltagarsammansättningen: deltagarna skall komma både från universitetsvärlden och från näringslivet.

TNC står denna gång för detaljupplägning och administration kring kursen och vi lämnar givetvis fler upplysningar till alla intresserade.

Kursort: Mariehamn, Åland

Kurstid: 3–13 september 1990

Anmälningstid: senast 5 maj 1990

Upplysningar: Anna-Lena Bucher, 08-735 85 25 eller Krista Varantola, Tammerfors universitet 009358-31-15 60 40

Hur man skriver om pengar

Kronor och ören

Hur skriver man egentligen penningbelopp? Det finns många skrivsätt i bruk, exempelvis "58,00 kr", "58:–" och "SEK 58.00". Vilket skrivsätt är korrekt?

Låt oss börja med örena. Förr skilde man alltid kronor och ören med ett kolon. Om antalet kronor eller öre var noll skrev man inte nollor, utan tankstreck.

0 kronor 0 öre	–:–
0 kronor 50 öre	–:50
12 kronor 0 öre	12:–
12 kronor 50 öre	12:50

Numera använder man ofta det skrivsätt som är normalt för vanliga decimaltal, alltså komma mellan heltal (kronor) och decimaler (ören). Nollorna skriver man som nollor, inte som streck. Detta skrivsätt är så enkelt och naturligt att till och med en dator kan lära sig det, och därför förekommer det ofta på datorutskrivna offerter och fakturor. Ibland ser man punkt som decimaltecken på datorutskriften. Detta är dock snarare en brist i programvaran än ett rekommendabelt skrivsätt.

På grund av inflationen har örena blivit allt sällsyntare i prislistor. Denna tendens, tillsammans med nollornas nyss nämnda intåg, har medfört att folk har tappat kunskapen om vad kolon och tankstreck står för. Många uppfattar inte längre :- som beteckning för 'noll öre' utan som ett tecken för 'kronor'. Därför kan man ibland se skrivningar som "12,00:–". Detta skrivsätt är felaktigt. Antingen skall det vara komma eller kolon, inte båda delarna, och om man anger örena med nollor skall det inte vara något tankstreck.

Olika valutabeteckningar

Hur skriver man då penningens namn – "kronor", "kr", "Skr" eller "SEK"? Det beror på sammanhanget.

I många fall är det självklart att ett pris är angivet i svenska kronor, exempelvis på extraprisskyltar i livsmedelsbutiker. Då behöver man inte ange enheten alls, utan man skriver bara siffrorna i beloppet, t ex "papperskasse 1,50".

När man anger penningbelopp i löpande text bör man alltid sätta ut enheten, särskilt om andra sifferuppgifter förekommer i texten. Normalt bör man skriva ut ordet *kronor*, men om man har ont om plats, t ex i en tabell, kan man använda förkortningen *kr*.

Belopp i utländska valutor kan anges på liknande sätt. Vissa valutor har dock speciella tecken som används i stället för förkortningar, t ex \$ för 'dollar' och £ för 'pund'. Dessa tecken sätts alltid tätt före siffrorna. '120 dollar' kan alltså skrivas \$120 och '85 pund' kan skrivas £85.

När det förekommer flera olika valutor i vanlig löpande text kan man göra på flera sätt. Normalt bör man skriva ut valutans hela namn, t ex "svenska kronor",

"finska mark" och "österrikiska schilling". Om texten innehåller många penningbelopp kan dock de fullständiga namnen vara lite otympliga, och då är de internationella valutabeteckningarna praktiska. De är fastställda av ISO, och de bygger på en tvåbokstavskod för landet (t ex SE för Sverige, DK för Danmark, FI för Finland) plus en bokstav för valutans namn (K för kronor, M för mark). Till skillnad från namnen skall beteckningarna stå före siffrorna; 850 finska mark betecknas alltså FIM 850.

Det är en vanlig uppfattning att dessa internationella beteckningar numera är de enda riktiga, men det är en missuppfattning. De internationella valutabeteckningarna (SEK, NOK, DEM m fl) är avsedda för sammanhang där man rör sig med flera olika valutor, t ex vid affärsuppgörelser mellan olika länder. När man skickar offerter och fakturor till mottagare i utlandet bör man alltså använda dessa valutakoder. I vanlig text där bara en valuta kan komma i fråga bör man fortfarande använda de gamla nationella beteckningarna, t ex *kr* för 'kronor' (svenska, danska eller norska) och \$ för 'dollar' (amerikanska, kanadensiska eller australiska).

Innan den gällande ISO-standarder tillkom använde man beteckningar som inte var systematiskt uppbyggda, t ex *Skr* för 'svenska kronor' och *US\$* för 'amerikanska dollar'. Dessa beteckningar är föråldrade och bör därför undvikas.

Stora belopp

Pengar förekommer ibland i stora mängder, i tusental eller miljoner eller miljarder. Hur skriver man sådana jättelopp?

Tusental kronor bör normalt skrivas ut. Man vinner ju ganska lite plats genom att förkorta t ex "5 000 kronor" till "5 tkr", och tydligheten försämras avsevärt. Om man har ont om plats eller vill uttrycka sig i mycket runda tal kan man dock utnyttja olika möjligheter till förkortat skrivsätt. Man kan exempelvis som nyss nämndes förkorta 'tusental kronor' till *tkr*. Man kan också använda SI-systemets prefix *kilo* (förkortat *k*) tillsammans med enheten. När det blir fråga om miljoner och miljarder är ett sådant skrivsätt praktiskt. Miljoner kronor skrivs då som Mkr (megakronor) och miljarder kronor som Gkr (gigakronor) osv. SI-systemets prefix kan användas även tillsammans med de internationella valutabeteckningarna. Skrivsätten *MSEK* för 'miljoner svenska kronor' och *GNOK* för 'miljarder norska kronor' är alltså helt korrekta. De bör dock bara användas i utpräglat fackspråkliga sammanhang, inte i texter som vänder sig till en större allmänhet.

I prislistor, årsredovisningar och liknande är det ofta onödigt att skriva ut valutaenheten vid varje belopp. I stället kan man ange under rubriken att alla belopp i listan är angivna i svenska kronor, i tusental kronor eller i miljontal kronor.

Lars Törnqvist

Typsnitt och font

Det händer att folk förfasar sig över att man använder det hemska ordet *font* när man har det gamla hederliga svenska ordet *typsnitt* att tillgå. De förfasar sig i onödan. *Font* och *typsnitt* är nämligen inte samma sak.

För hundra år sedan fanns varken *typsnitt* eller *font* som svensk fackterm. Tryckerifolk talade i stället om olika stilar. Med en *stil* menade man en uppsättning typer i en viss storlek med viss utformning av teckenbilden.

Den här terminologin fungerade utmärkt ett gott stycke in på 1800-talet. Men mot slutet av århundradet blev det vanligt att tryckerierna skaffade många uppsättningar typer i varje grad, och då uppstod behovet av en term för själva bokstavformen, oberoende av storlek. Sedan början av 1900-talet har man använt termen *typsnitt* i denna betydelse. När fotosättningstekniken blev vanlig under 1970-talet skapades termen *teckensnitt* som synonym till *typsnitt*. Båda dessa termer används i dag, och de har exakt samma betydelse.

Ett *typsnitt* är alltså en utformning av en uppsättning tecken. Det vanligaste typsnittet heter Times, och det kännetecknas bland annat av stor skillnad i grovlek mellan staplar och hårstreck, stor x-höjd och rundad övergång mellan staplarna och de spetsiga serifferna. Ett annat vanligt typsnitt är Helvetica, som har jämntjocka linjer och saknar seriffer.

De flesta typsnitt finns i flera *snittvarianter* som skiljer sig från varandra i fråga om grovlek, bredd eller lutning. Typsnittet Helvetica finns i ganska många snittvarianter, bl a mager, normal, halvfet, smal, smal halvfet, kursiv, halvfet kursiv och smal halvfet kursiv. Olika snittvarianter av samma typsnitt är utformade för att kunna användas tillsammans. Halvfet kan användas till rubriker, normal till vanlig text och kursiv till särskilt viktiga ord. Olika typsnitt kan dock inte blandas hur som helst.

Varje typsnitt kan fås i olika storlekar, *grader*. Man kan alltså inte tala om stora och små typsnitt, eftersom typsnittet som sådant inte har någon bestämd storlek.

Även den gamla termen *stil* har levt kvar. Den används ofta i dagligt tal bland fackmän i betydelsen 'bestämd grad och bestämd snittvariant av typsnitt'. Den engelska facktermen för samma begrepp var *fount*. I amerikansk engelska använde man variantformen *font*.

Från denna historiska utveckling hoppar vi raskt över till den moderna sättningstekniken. För att en skrivare eller en sättningsmaskin skall kunna åstadkomma tecken behöver den information om hur tecknen skall vara utformade. I äldre typer av fotosättningsmaskiner fanns en filmremsa med negativa bilder av bokstäver, siffror och andra tecken. Det behövdes en benämning för filmremsan, och amerikanerna valde då att utvidga betydelsen hos den gamla boktryckartermen *font*. I Sverige försökte man lansera den nyskapade termen *teckensats*. Denna term har dock aldrig fått fotfäste i språkbruket, utan folk säger *font* även på svenska. Ett problem i sammanhanget är att den engelska termen *font* även har kvar sin gamla betydelse 'stil'. När man översätter från engelska till svenska får man alltså ha i minnet att *font* ibland skall översättas till *font* och ibland till *stil*.

I moderna fotosättningsmaskiner och laserskrivare finns inga filmremsor. Informationen om tecknens utseende är i stället lagrad digitalt i RAM-minne eller på diskett. Ordet *font* har dock hängt med och det står nu för den lagrade information som används för att generera tecken.

Teckenuppsättningen på fonten varierar mellan olika maskiner och olika språk. En teckenuppsättning avsedd för svenska språket måste t ex innehålla bokstäverna Å, Ä och Ö, medan man kan avvara sådana exotiska tecken i en amerikansk teckenuppsättning.

Varje tecken i fontens teckenuppsättning motsvaras av en digital kod. Vilka tecken som motsvaras av respektive digitalkod bestäms av en *teckentabell*.

En font omfattar som regel en enda snittvariant. Times normal ligger alltså på en font och Times kursiv på en annan. Många sättningsmaskiner ger dock möjlighet till modifiering av typsnittet, och på dessa maskiner kan man generera smala, breda och lutande snittvarianter från samma font.

På laserskrivare behövs vanligen en särskild font för varje grad. På fotosättningsmaskiner kan man däremot sätta många olika grader från samma font. En laserskrivare behöver därför dussintals fonter för att åstadkomma lika många stilar som fotosättningsmaskinen genererar från en enda font. Detta bör man hålla i minnet när man jämför prestanda hos skrivare och sättningsmaskiner.

Lars Törnqvist

Definitioner:

typsnitt, teckensnitt

bestämd utformning av bokstäver, siffror och andra tecken

Ett typsnitt omfattar vanligen flera snittvarianter som skiljer sig från varandra beträffande grovlek, bredd eller lutning, men har gemensamma karakteristiska drag och är avsedda att användas tillsammans. Typsnitt finns som regel tillgängliga i flera olika grader.

grad

storlek hos tecken

Graden anges vanligen som det minsta radavstånd med vilket tecknen bör sättas, uttryckt i punkter. Svenska tryckerier mäter vanligen i Didot-punkter (0,376 mm). På kontorsmaskiner används oftast ett amerikanskt måttssystem där 1 punkt = 1/72 tum (0,353 mm).

snittvariant

variant av typsnitt

Exempel på snittvarianter är mager, normal, halvfet, fet, kursiv, smal, bred.

stil

viss kombination av typsnitt, snittvariant och grad

font, hellre än: teckensats

lagrad information om utformningen av tecknen i en teckenuppsättning, vilken används för att generera dessa tecken i skrivare eller sättningsmaskin

teckenuppsättning

urval av bokstäver, siffror och andra tecken som används i ett visst sammanhang

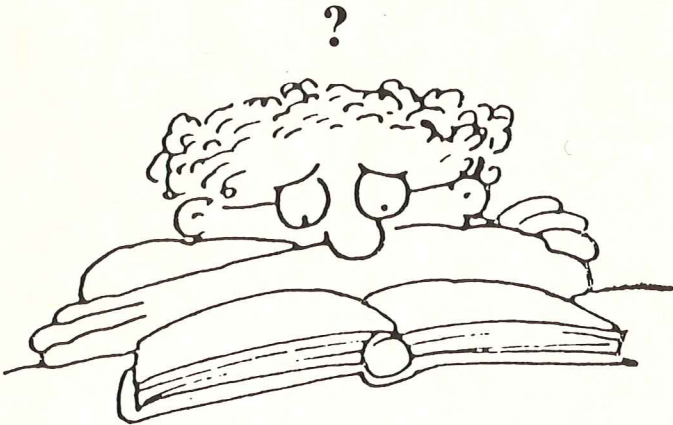
Olika teckenuppsättningar förekommer på skrivmaskiner, präglingsskrivare, datorterminaler, gnuvåg, fotosättningsmaskiner, laserskrivare m m.

teckentabell

tabell som anger digitala koder för tecknen i en teckenuppsättning

Teckentabeller används framförallt i datorsammanhang.

Termfrågor i urval

Fråga: Kan man kalla en ventil med sfärisk kik för kulkran? Ventiler med kik brukar ju kallas kranar.

Svar: Enligt "Ord och uttryck" är en kik antingen cirkulärt cylindrisk eller konisk. Enligt SMS 1201 "Rörledningsarmatur. Ventilterminologi" kan en kik även vara sfärisk. En ventil med sfärisk kik bör därför kunna kallas *kulkran* till skillnad från *kulventil* som är en typ av sätesventil.

Fråga: Heter det "en makro" eller "ett makro"?

Svar: Språkbruket är vacklande i fråga om genus på ordet *makro*. Det finns därför anledning att ge en klar rekommendation. Efter samråd med Svenska språknämnden har vi bestämt oss för att förorda t-genus. Det bör alltså heta *ett makro*. Det viktigaste skälet till detta val är att man då lättare bildar pluralform på ordet. Det brukar alltid uppstå tvekan om pluraländelsen hos ord med n-genus som slutar på *-o* – skall det heta "makror", "makroar", "makroer" eller rentav "makros"? Ord med t-genus som slutar på vokal har däremot alltid pluraländelsen *-n*. Ordet *makro* skall alltså böjas på följande sätt: *ett makro, det makrot, flera makron, de makrona*.

Fråga: Vad är en *logotype*? Är det en bildsymbol eller en text eller båda delarna?

Svar: *Logotyp* (utan *-e*) definieras i svensk standard SS 03 60 18 som 'symbol bestående av bokstäver, ord eller andra tecken sammansatta och formgivna för att känneteckna t ex företag eller vara'. Detta bör tolkas som så att *logotypen* är hela företagssymbolen, t ex tre korvar och ordet Ericsson i ett speciellt typsnitt.

Fråga: Vad skall man kalla förvaring av aska från kol-kraftverk: *deponering* eller *slutförvaring*?

Svar: Uppläggning av sopor kallas sedan gammalt *deponering*. Eftersom samma teknik används för sopor och aska är det rimligt att man använder samma term. Ordet *deponera* används i flera olika sammanhang; kärnbetydelsen är 'placera något hos någon eller på något ställe under betryggande former'.

Termen *slutförvaring* används för motsvarande förvaring av utbränt kärnbränsle. Förvaringstekniken är annorlunda, men själva begreppet är detsamma: förvaring av något som inte är avsett att återanvändas. *Slutförvaring* är en bra term som borde spridas utanför kärnkraftsområdet.

Slutsats: båda termerna kan användas.

Fråga: Norska språknämnden har noterat ordet *prisleser* för en apparat i butikskassa som läser priser. Finns motsvarande ord på svenska? Butiksfolk i Sverige tycks säga *scanner*.

Svar: Vi har inga belägg på ordet *prisläsare*. Däremot finns belägg (från 1985) på *streckkodsläsare*. Dataordboken har *läspenna*, som är en pennformad streckkodsläsare. *Scanner* är en överordnad term.

Prisläsare är ett bra ord, och vi rekommenderar det gärna.

Till slut har vi fått ett brev från Göran Ödberg i Västerås om skillnaden mellan *inolja* och *anolja* som vi tog upp i den här spalten i förra numret av TNC-Aktuellt. Han skriver:

"Frågan om skillnaden mellan *inolja* och *anolja* kom mig att tänka på "Soldatinstruktion för infanteriet". Som minne av "beredskapen" hade jag 1942 års upplaga. Under "Gevär" läser man i stycket 234 följande:

Som *smörjmedel* och *rostskyddsmedel* användes *armol*, som medföres i oljedosan. *Armol* får icke värmas upp. Den användes till såväl loppets *inoljning*, dvs rikliga bstrykning med *armol*, som till vapnets *anoljning*, dvs bstrykning med en i *armol* lätt doppad trasselsudd, lapp e d, så att endast en tunn beläggning blir kvar.

Detta stämmer väl i stort med TNCs svar. Så skulle det ju glädja mig om TNC hade något intresse för mina reflektioner."

Vi tackar för brevet och hoppas på fler reaktioner från läsarna om våra termfrågor.

Termregister 1989

TNC-Aktuellt har under rubriken "Termfrågor i urval" presenterat några av de termfrågor som behandlats i det dagliga rådgivningsarbetet.

Ett alfabetiskt register över samtliga termer som publicerats under året följer nedan. I registret ingår också termer som behandlats mer utförligt på annan plats i tidskriften.

accelerator	nr 89:4, s 7	lokal	nr 89:3, s 8
adaptation	nr 89:4, s 7	lokus	nr 89:3, s 8
adaption	nr 89:4, s 7	lumenescens	nr 89:3, s 12
aktivator	nr 89:4, s 7	luminescens	nr 89:3, s 12
alarm	nr 89:3, s 12	luminiscens	nr 89:3, s 12
anolja	nr 89:3, s 12	läspenna	nr 89:4, s 12
anolja	nr 89:4, s 12	makro	nr 89:4, s 12
binär siffra	nr 89:1, s 11	manual	nr 89:3, s 11
biocid	nr 89:3, s 8	material	nr 89:3, s 11
bit	nr 89:1, s 11	materialadministration	nr 89:2, s 12
bitgrupp	nr 89:1, s 11	materiel	nr 89:3, s 11
byte	nr 89:1, s 11	mod	nr 89:3, s 10
data	nr 89:1, s 11	"mode"	nr 89:3, s 10
deponering	nr 89:4, s 12	mjukdata	nr 89:1, s 11
elektromekanisk	nr 89:3, s 11	norm	nr 89:1, s 11
emulgermedel	nr 89:3, s 8	oktett	nr 89:1, s 11
font	nr 89:4, s 10	paraffin	nr 89:4, s 7
fotogen	nr 89:3, s 8	pesticid	nr 89:3, s 8
fotonik	nr 89:3, s 11	petrokemi	nr 89:4, s 7
förbrukningsartiklar	nr 89:3, s 11	polityr	nr 89:1, s 11
förädlade nättjänster	nr 89:3, s 11	postorderköp	nr 89:2, s 12
förädlat nät	nr 89:3, s 11	prisläsare	nr 89:4, s 12
gejd	nr 89:3, s 10	rationell	nr 89:4, s 7
gejder	nr 89:3, s 10	renovator	nr 89:2, s 12
grad	nr 89:4, s 10	renovator	nr 89:2, s 12
handbok	nr 89:3, s 11	renoverare	nr 89:2, s 12
handledning	nr 89:3, s 11	renovör	nr 89:2, s 12
hemköp	nr 89:2, s 12	slutförvaring	nr 89:4, s 12
"home-shopping"	nr 89:2, s 12	smygarteknik	nr 89:3, s 10
hårddata	nr 89:1, s 11	smygteknik	nr 89:3, s 10
impedans	nr 89:3, s 11	snittvariant	nr 89:4, s 10
impeditiv	nr 89:3, s 11	standard	nr 89:1, s 11
infrastruktur	nr 89:4, s 7	"stealth"	nr 89:3, s 10
inolja	nr 89:3, s 12	stil	nr 89:4, s 10
inolja	nr 89:4, s 12	streckkodsläsare	nr 89:4, s 12
isomeri	nr 89:3, s 8	teckensnitt	nr 89:4, s 10
kronor	nr 89:4, s 9	teckentabell	nr 89:4, s 10
kulkrän	nr 89:4, s 12	teckenuppsättning	nr 89:4, s 10
kulventil	nr 89:4, s 12	telefax	nr 89:3, s 12
larm	nr 89:3, s 12	teleköp	nr 89:2, s 12
lathund	nr 89:3, s 11	"tele-shopping"	nr 89:2, s 12
locus	nr 89:3, s 8	trivial	nr 89:4, s 7
logistik	nr 89:2, s 12	typsnitt	nr 89:4, s 10
logotyp	nr 89:4, s 12	ultrastruktur	nr 89:4, s 7
		utrustning	nr 89:3, s 11
		"value added network"	nr 89:3, s 11
		"value added services"	nr 89:3, s 11
		varor	nr 89:3, s 11
		vaselin	nr 89:4, s 7
		Wiener-Bronser	nr 89:4, s 6
		återtillverkare	nr 89:2, s 12
		åttabitsgrupp	nr 89:1, s 11
		ören	nr 89:4, s 9